

ภาวะกระแสโพล

ฉบับที่ 4/2569

การแก้ปัญหาการศึกษาไทย

จัดทำโดย

นางสาวอัญชลี จวงจันทร์

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ

การแก้ปัญหาการศึกษาไทย

ปัญหาการศึกษาไทยเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อนและถูกกล่าวถึงมาอย่างยาวนาน โดยปัญหาสำคัญคือ 1) ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาถือเป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุด โดยนักเรียน/นักศึกษาในเมืองใหญ่หรือครอบครัวที่มีฐานะจะเข้าถึงโรงเรียนที่มีคุณภาพที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอนมีมากกว่าสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลหรือโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพไม่เท่ากันตั้งแต่ต้นทาง 2) คุณภาพหลักสูตรและการปรับตัว หลักสูตรแกนกลางบางส่วนอาจยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็ว ทักษะทางภาษาและเทคโนโลยีของเด็กไทยโดยเฉลี่ยยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องเร่งรัดพัฒนาเมื่อเทียบกับระดับสากล 3) ระบบการสอบที่การเรียนการสอนให้ความสำคัญกับการกวดวิชาเพื่อสอบมากกว่าเรียนเพื่อรู้ ส่งผลให้เกิดความเครียดทั้งกับเด็กและผู้ปกครอง โดยระบบเน้นการ “ท่องจำ” มากกว่า “การคิดวิเคราะห์” หลักสูตรการวัดผลส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาในตำราและการทำข้อสอบปรนัย ทำให้เด็กขาดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นมากในโลกยุคใหม่ และ 4) ภาระงานของครูที่ไม่เกี่ยวกับการสอน ครูไทยจำนวนมากต้องแบกรับภาระงานเอกสาร งานพัสดุหรืองานบริหารอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การจัดการเรียนการสอนโดยตรง ส่งผลให้มีเวลาเตรียมการสอนหรือดูแลเด็กรายบุคคลได้น้อยลง รวมถึงปัญหาการขาดแคลนครูในสาขาวิชาเฉพาะในบางพื้นที่

อย่างไรก็ตาม จากรายงานผลการประเมินโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programmed for International Student Assessment : PISA) ปี 2022 โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) และบทวิเคราะห์จากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) พบว่า ในรอบ 20 ปี เด็กไทยมีทักษะที่น้อยที่สุด คือ ทักษะคณิตศาสตร์ อยู่ที่อันดับที่ 58 จาก 81 ประเทศ ทักษะการอ่าน อยู่ที่อันดับที่ 64 จาก 81 ประเทศ นอกจากนี้ จากรายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปี 2567-2568 โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และนโยบายเด็กทุกคนต้องได้เรียน (Thailand Zero Dropout) พบว่า เด็กไทยประมาณ 1,000,000 คน ที่ต้องออกจากระบบการศึกษา มีเด็กมากกว่า 3,000,000 คน อาศัยในครอบครัวยากจน และเด็กที่อยู่ในกลุ่มยากจนพิเศษ จำนวน 1,300,000 คน

จากปัญหาการศึกษาของไทยดังกล่าว ศูนย์สำรวจความคิดเห็นนิด้าโพล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อการศึกษาไทย Thailand Education Partnership (TEP) เปิดเผยผลการสำรวจ เรื่อง “ต่อนับรัฐบาลใหม่ แก้ปัญหาการศึกษาไทย” ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 17-21 ตุลาคม 2568 จากประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป กระจายทุกภูมิภาค ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 1,310 หน่วยตัวอย่าง เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการแก้ปัญหาการศึกษาไทย การสำรวจอาศัยการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นจากบัญชีรายชื่อฐานข้อมูลตัวอย่างหลักของนิด้าโพล สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 97 โดยมีผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ปัญหาใดในระบบการศึกษาที่คุณอยากให้กระทรวงศึกษาธิการรีบแก้ไข

ปัญหาในระบบการศึกษาไทยที่ประชาชนต้องการให้กระทรวงศึกษาธิการรีบแก้ไข	ร้อยละ
หลักสูตรล้าสมัย ไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน	49.31
หลักสูตรการเรียนขาดการฝึกทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานจริงในอนาคต	48.09
ปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียน เช่น การบูลลี่ การล่วงละเมิด ยาเสพติด แก๊งเด็กเกเร	38.78
คุณภาพโรงเรียน/ครู ไม่เท่ากันในแต่ละโรงเรียน	37.33

เรียนฟรีไม่มีจริง เพราะมีค่าใช้จ่ายแอบแฝง	31.30
ครูมีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักของครูมากเกินไป	26.49
ผู้บริหารโรงเรียนขาดความโปร่งใสในการบริหาร	17.33
การเรียนเพื่อสอบมากกว่าการได้ความรู้ไปใช้จริง	16.49
ระบบการวัดผล เน้นที่คะแนนสอบมากเกินไป ไม่ให้ความสำคัญกับความสามารถอื่น ๆ	16.41
การแข่งขันกันทำให้อย่างเรียน ยิ่งเครียดและส่งผลต่อสุขภาพจิตนักเรียน	14.35
ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่มีสมรรถนะในการบริหารและพัฒนาโรงเรียน	14.27
หลักสูตรจากส่วนกลางไม่สอดคล้องกับลักษณะนักเรียนและพื้นที่ตั้งของโรงเรียน	8.78
คนเก่งไม่ยอมมาเป็นครู	5.95
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	2.29

หมายเหตุ : สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2. เรื่องใดในประเด็นการศึกษาที่อยากให้รัฐบาลชุดใหม่ทำทันที

ประเด็นการศึกษาที่ประชาชนต้องการให้รัฐบาลชุดใหม่ทำทันที	ร้อยละ
ปรับหลักสูตรให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและมีประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานจริงในอนาคต	44.27
ลดค่าใช้จ่ายทางการศึกษาเรียนฟรีจริงถึง ม.6	44.05
ปรับหลักสูตรให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและมีประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานจริงในอนาคต	37.86
เพิ่มโอกาสและความเท่าเทียมทางการศึกษาให้เด็กทุกกลุ่ม	35.95
ทำให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก รวมถึงการดูแลสุขภาพจิตของนักเรียน	24.05
ยกระดับคุณภาพคณะและผู้อำนวยการโรงเรียน รวมถึงสมรรถนะและความโปร่งใส ตรวจสอบได้	24.05
ลดภาระที่ไม่จำเป็นของครู รวมถึงแรงจูงใจให้คนเก่งอยากเป็นครูมากขึ้น	21.60
ปรับระบบการวัดผล ไม่เน้นคะแนนจากการสอบ	14.66
สนับสนุนให้โรงเรียนในแต่ละพื้นที่มีอิสระในการออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	9.92
ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต Re-skill Up-skill และ New skill สำหรับคนทุกวัย	5.88
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	1.15

หมายเหตุ : สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3. คุณอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาไทย อย่างไรบ้าง

ความต้องการของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาไทย	ร้อยละ
ให้ความร่วมมือในการฝึกทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานจริงในอนาคต	30.76
ร่วมในการตัดสินใจพัฒนารูปแบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการประเมินและติดตามผลลัพธ์การเรียนรู้	26.95
บริจาคเพื่อสนับสนุนกิจกรรมและการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ	23.82
ร่วมผลักดันนโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่จำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษา	22.75
ร่วมในการดูแลสุขภาพจิตและสภาวะของนักเรียน	19.47
ไม่อยากมีส่วนร่วมใด ๆ	17.63
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	0.69

หมายเหตุ : สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4. ท่านคิดว่าปัจจุบันครุมีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักของครูมากเกินไปหรือไม่

ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักของครูในปัจจุบัน	ร้อยละ
ครุมีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักมากเกินไป	57.40
ครุมีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักบ้าง แต่ก็ไม่มากเกินไป	29.62
ครุไม่มีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักเลย	10.31
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ/ไม่แน่ใจ	2.67
รวม	100.00

5. ท่านคิดว่าการลดภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักของครู จะช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนามากขึ้นหรือไม่

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการลดภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักของครู จะช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนามากขึ้น	ร้อยละ
ช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนามากขึ้นแน่นอน	55.19
ค่อนข้างช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนามากขึ้น	25.50
ไม่ค่อยช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนามากขึ้นเท่าไร	10.99
ไม่ช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนามากขึ้นเลย	7.10
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ/ไม่แน่ใจ	1.22
รวม	100.00

6. รัฐบาลชุดใหม่ทำให้คุณ “กังวล” และ “มีความหวัง” อย่างไร ต่อการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทย

ความกังวลและความหวังของประชาชนต่อรัฐบาลชุดใหม่ในการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทย	ร้อยละ
กังวล แต่มีความหวัง	30.84
ไม่กังวล แต่ไม่มีความหวัง	25.11
ไม่กังวล และมีความหวัง	21.99
กังวล และไม่มีความหวัง	20.38
ไม่ทราบ/ไม่ตอบ/ไม่แน่ใจ	1.68
รวม	100.00

จากผลการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาการศึกษาไทย เป็นสิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยผลการสำรวจมีดังนี้

ปัญหาการศึกษาไทยที่ประชาชนต้องการให้กระทรวงศึกษาธิการต้องรีบแก้ไข โดยกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 49.31 ระบุว่า หลักสูตรล้าสมัย ไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน รองลงมา ร้อยละ 48.09 ระบุว่า หลักสูตร การเรียนขาดการฝึกทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานจริงในอนาคต ร้อยละ 38.78 ระบุว่า ปัญหา ความปลอดภัยในโรงเรียน เช่น การบูลลี่ การล่วงละเมิด ยาเสพติด แก๊งเด็กเถร ร้อยละ 37.33 ระบุว่า คุณภาพโรงเรียน/ครูไม่เท่ากันในแต่ละโรงเรียน ร้อยละ 31.30 ระบุว่าเรียนฟรีไม่มีจริง เพราะมีค่าใช้จ่าย แอบแฝง ร้อยละ 26.49 ระบุว่า ครุมีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักของครูมากเกินไป ร้อยละ 17.33 ระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนขาดความโปร่งใสในการบริหาร ร้อยละ 16.49 ระบุว่า การเรียนเพื่อสอบมากกว่าการได้ความรู้ ไปใช้จริง ร้อยละ 16.49 ระบุว่า ระบบการวัดผล เน้นที่คะแนนสอบมากเกินไป ไม่ให้ความสำคัญกับความสามารถอื่น ๆ ร้อยละ 14.35 ระบุว่า การแข่งขันกันทำให้ยิ่งเรียน ยิ่งเครียด และส่งผลต่อสุขภาพจิต

นักเรียน ร้อยละ 14.27 ระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่มีสมรรถนะในการบริหารและพัฒนาโรงเรียน ร้อยละ 8.78 ระบุว่า หลักสูตรจากส่วนกลาง ไม่สอดคล้องกับลักษณะนักเรียนและพื้นที่ตั้งของโรงเรียน ร้อยละ 5.95 ระบุว่า คนเก่งไม่ยอมมาเป็นครู และร้อยละ 2.29 ระบุว่า ไม่ทราบ/ไม่ตอบ

ด้านประเด็นการศึกษาที่ประชาชนต้องการให้รัฐบาลชุดใหม่ทำทันที พบว่า ตัวอย่างร้อยละ 44.27 ระบุว่า ปรับหลักสูตรและการเรียนรู้ให้ทันสมัย สามารถนำไปใช้จริง รองลงมา ร้อยละ 44.05 ระบุว่า ลดค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เรียนฟรีจริงถึง ม. 6 ร้อยละ 37.86 ระบุว่า ปรับหลักสูตรให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ และมีประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานจริงในอนาคต ร้อยละ 35.95 ระบุว่า เพิ่มโอกาสและความเท่าเทียมทางการศึกษาให้เด็กทุกกลุ่ม ร้อยละ 24.05 ระบุว่า ทำให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก รวมถึงการดูแลสุขภาพจิตของนักเรียนและยกระดับคุณภาพครูและผู้อำนวยการโรงเรียน รวมถึงสมรรถนะและความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ในสัดส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ 21.60 ระบุว่า ลดภาระที่ไม่จำเป็นของครู รวมถึงเพิ่มแรงจูงใจให้คนเก่งอยากเป็นครูมากขึ้น ร้อยละ 14.66 ระบุว่า ปรับระบบการวัดผลไม่เน้นคะแนนจากการสอบ ร้อยละ 9.92 ระบุว่า สนับสนุนให้โรงเรียนในแต่ละพื้นที่มีอิสระในการออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ร้อยละ 5.88 ระบุว่า ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนทุกวัย และร้อยละ 1.15 ระบุว่า ไม่ทราบ/ไม่ตอบ

ด้านความต้องการของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาไทย พบว่า ตัวอย่างร้อยละ 30.76 ระบุว่า ให้ความร่วมมือในการฝึกทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานจริงในอนาคต รองลงมา ร้อยละ 26.95 ระบุว่า ร่วมในการตัดสินใจพัฒนารูปแบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการประเมินและติดตามผลลัพธ์การเรียนรู้ ร้อยละ 23.82 ระบุว่า บริจาคเพื่อสนับสนุนกิจกรรมและการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ร้อยละ 22.75 ระบุว่า ร่วมผลักดันนโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่จำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษา ร้อยละ 19.47 ระบุว่า ร่วมในการดูแลสวัสดิภาพและสุขภาพของนักเรียน ร้อยละ 17.63 ระบุว่า ไม่อยากมีส่วนร่วมใด ๆ และร้อยละ 0.69 ระบุว่า ไม่ทราบ/ไม่ตอบ

ด้านความคิดเห็นของประชาชนต่อการระงับงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักของครูในปัจจุบัน พบว่า ตัวอย่างร้อยละ 57.40 ระบุว่า ครูมีภาระอื่นที่ไม่ใช่งานหลักมากเกินไป รองลงมา ร้อยละ 29.62 ระบุว่า ครูมีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักบ้าง แต่ก็ไม่มากเกินไป ร้อยละ 10.31 ระบุว่า ครูไม่มีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักเลย และร้อยละ 2.67 ระบุว่า ไม่ทราบ/ไม่ตอบ/ไม่แน่ใจ

สำหรับความคิดเห็นของประชาชนต่อการลดภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานหลักของครู จะช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนามากขึ้น พบว่า ตัวอย่าง ร้อยละ 55.19 ระบุว่า ช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนามากขึ้นแน่นอน รองลงมา ร้อยละ 25.50 ระบุว่า ค่อนข้างช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนามากขึ้น ร้อยละ 10.99 ระบุว่า ไม่ค่อยช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนาขึ้นเท่าไร ร้อยละ 7.10 ระบุว่า ไม่ช่วยทำให้การศึกษาไทยพัฒนามากขึ้นเลย และร้อยละ 1.22 ระบุว่า ไม่ทราบ/ไม่ตอบ/ไม่แน่ใจ

เมื่อพิจารณาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

ด้านภูมิลำเนา กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 8.47 มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ ร้อยละ 18.70 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง ร้อยละ 17.71 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ ร้อยละ 33.28 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 13.98 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคใต้ และ ร้อยละ 7.86 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออก

เพศ ร้อยละ 51.83 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 48.17 เป็นเพศชาย

อายุ ร้อยละ 15.95 อายุ 15-25 ปี ร้อยละ 17.02 อายุ 26-35 ปี ร้อยละ 17.18 อายุ 36-45 ปี ร้อยละ 25.19 อายุ 46-59 ปี และร้อยละ 24.66 อายุ 60 ปีขึ้นไป

ด้านการนับถือศาสนา ร้อยละ 96.64 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 2.52 นับถือศาสนาอิสลาม และร้อยละ 0.84 นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอื่น ๆ

ด้านสถานภาพ ร้อยละ 40.46 สถานภาพโสด ร้อยละ 57.10 สมรส ร้อยละ 2.44 หม้าย หย่าร้าง แยกกันอยู่

ด้านการศึกษา ร้อยละ 0.23 ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 12.98 จบการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 36.64 จบการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 10.00 จบการศึกษานุปริญญาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 32.75 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และร้อยละ 7.40 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ด้านการประกอบอาชีพ ร้อยละ 12.90 ประกอบอาชีพข้าราชการ/ลูกจ้าง/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 17.56 พนักงานเอกชน ร้อยละ 22.14 เจ้าของธุรกิจ/อาชีพอิสระ ร้อยละ 7.79 เกษตรกร/ประมง ร้อยละ 11.98 รับจ้างทั่วไป/ผู้ใช้แรงงาน ร้อยละ 16.79 เป็นพ่อบ้าน/แม่บ้าน/เกษียณอายุ/ว่างงาน และ ร้อยละ 10.84 เป็นนักเรียน/นักศึกษา

ด้านรายได้ ร้อยละ 22.14 ไม่มีรายได้ ร้อยละ 3.04 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท ร้อยละ 11.22 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ในสัดส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ 30.69 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 6.11 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท ร้อยละ 4.20 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 40,001-50,000 บาท ร้อยละ 1.68 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001-60,000 บาท ร้อยละ 0.31 รายได้ต่อเดือน 60,001-70,000 บาท และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 70,001-80,000 บาท ในสัดส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ 1.45 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 80,001 บาทขึ้นไป และ ร้อยละ 7.63 ไม่ระบุรายได้

สรุปได้ว่า ปัญหาการศึกษาไทยส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและสร้างทรัพยากรที่พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน โดยการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะเป็นการขับเคลื่อนการศึกษาได้แก่ การกำหนดเนื้อหาและทักษะที่ผู้เรียนควรพัฒนาในแต่ละระดับชั้น ซึ่งครูสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและชุมชน สามารถสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพ ช่วยให้สามารถปลูกฝังทักษะ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถออกแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ครูมีแนวทางในการเลือกวิธีการสอน กิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาไทย ต้องปรับให้ทันสมัย ยืดหยุ่น และเชื่อมโยงกับโลกยุคใหม่ โดยนำเทคโนโลยีมาบูรณาการ เพื่อสนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่ออนาคตของผู้เรียน ที่เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในโลกยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง หลักสูตรการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพของประชากรในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สุขภาวะ หรือคุณภาพชีวิตของประชากร ดังคำกล่าวที่ว่า “คนคุณภาพมากจากการศึกษาที่ดี ประเทศจึงพัฒนา”

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคในหลายด้าน เช่น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โรงเรียนในชนบทและเมืองใหญ่ได้รับทรัพยากร งบประมาณ การจัดการเรียนการสอนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการศึกษาไทย ดังนี้

1. กระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมการบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยงความรู้ ส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา นโยบายที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ เช่น การจัดสรรทรัพยากรให้โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล โดยการสนับสนุนเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยให้แก่ครู เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งผลให้หลักสูตรมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน

2. ส่งเสริมนวัตกรรมและบูรณาการเทคโนโลยี นโยบายที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับ การเรียนการสอน เช่น หลักสูตรออนไลน์ หรือการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) การทำให้ระบบคอมพิวเตอร์สามารถ เรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยใช้ข้อมูล ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม นอกจากนี้ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงยังช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมจริง เสริมสร้าง ความเข้าใจในบทเรียนที่ซับซ้อนและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรในปัจจุบัน ควรมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา เชิงสร้างสรรค์ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือเสริม แต่เป็น องค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทำทนายและตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

3. ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลายด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยการ จัดให้มีหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามช่วงวัย ทั้งระดับปฐมวัย (อนุบาล 1-3) ประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1-6) และประถมศึกษาตอนปลาย (ประถมศึกษาปีที่ 4-6) โดยส่งเสริม ให้สถานศึกษามีหลักสูตรที่ยืดหยุ่น สามารถตอบสนองต่อความถนัด ความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน รวมทั้งให้มีการต่อยอดแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย อย่างมีจริยธรรมและความรับผิดชอบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4. ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ มาตรฐาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็ก ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และ/หรือเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสเข้าถึงการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และการฝึกอาชีพที่หลากหลาย เหมาะสมตามศักยภาพ เพื่อให้มีทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถพึ่งตนเองได้

5. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคส่วน โดยส่งเสริมนโยบายที่เปิดโอกาสในการสร้าง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชนและชุมชน เพื่อให้หลักสูตรตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนและสังคม เช่น หลักสูตรการศึกษาที่ร่วมพัฒนากับองค์กรอาชีพหรืออุตสาหกรรม การเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนระดับ นานาชาติ การสร้างเครือข่ายการศึกษาในระดับชุมชนและระดับโลก

6. พัฒนาทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและอาชีพ ซึ่งการสร้างผู้เรียนให้มีทักษะ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต จะทำให้สามารถเลือกพัฒนาทักษะที่เหมาะสมกับ ความถนัดและความสนใจ ส่งผลให้สถานประกอบการหรือองค์กรที่รับผู้สำเร็จการศึกษามีบุคลากรที่ตอบโจทย์ การทำงานได้อย่างแท้จริง

7. ปรับลดเนื้อหาการเรียนรู้ที่ไม่จำเป็นและเน้นการเรียนรู้ที่เข้าใจลึกซึ้ง โดยใช้หลักสูตรฐาน สมรรถนะ (Competency-Based Curriculum) มุ่งลดความซับซ้อนของการเรียนรู้ที่เน้นการท่องจำแบบเดิม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ทักษะ ความเข้าใจ เจตคติและคุณลักษณะต่าง ๆ และการแก้ปัญหา ในบริบทจริงทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- คุณานนต์ วิทศาภิรมย์. (2565). ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียนไทย. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2569 จาก <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=9337&context=chulaetd>
- เลิศชาย ปานมุข. (2569). นโยบายการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569-2570. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2569 จาก <https://www.lertchaimaster.com/forum/index.php?topic=4148.0>
- วิเคราะห์หุ้มมีตรระบบการศึกษาไทย สู่ความเป็นไปได้ใหม่ในการปฏิรูปการเรียนรู้. (7 พฤศจิกายน 2567). สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2569 จาก <https://thepotential.org/social-issues/learning-reform-in-thai-education/>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2564). ประเทศไทยในอนาคต Future Thailand มิติที่ 3 การศึกษาไทย. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2569 จาก https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2023/11/2021_08_ประเทศไทยในอนาคต-Future-Thailand-มิติที่-3.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568). นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569-2570 และนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2569 จาก <https://kkn2.go.th/wp-content/uploads/2025/11/สพท.-ประกาศนโยบายและจุดเน้น-สพฐ.-2569-2570-และ-QW-2569.pdf>